

Huvudman

Söderhamns kommun
kommunstyrelsen@soderhamn.se

Beslut

Datum 2026-04-24
Dnr SI 2025:10452
Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bergviksskolan årskurs F-3 i Söderhamns kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Söderhamns kommun att senast den **31 augusti 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande fjärrundervisning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Söderhamns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Söderhamns kommun ska vidta följande åtgärder

Fjärrundervisning

1. Se till att elever som deltar i fjärrundervisning har handledare närvarande där eleverna befinner sig. (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet, extra anpassningar och särskilt stöd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:10452) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys under hösten 2025 inlett en tillsyn av Bergviksskolan åk F-3 i Söderhamns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bergviksskolan åk F-3 följer gällande bestämmelser om fjärrundervisning, modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet, frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsbesök mellan den 10 och den 12 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat frånvarostatistik, åtgärdsprogram och frånvaroutredning. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation framgår att modersmålsundervisning i arabiska delvis bedrivs som fjärrundervisning vid Bergviksskolan årskurs F-3. Läraren i modersmål arabiska alternerar vilken av huvudmannens skolor denne fysiskt befinner sig på. Elever på de skolor där läraren inte befinner sig i vid tillfället ansluter digitalt till modersmålsundervisningen.

En lärare på skolan uppger att denne vid något tillfälle har varit med och startat upp modersmålsundervisningen, då fanns inte någon handledare på plats. Läraren tror inte att det finns handledare på plats andra gånger heller.

Av intervju med representanter för skolans elevhälsa framkommer att det är rörigt när modersmålsundervisningen sker digitalt och att eleverna inte klarar av fjärrundervisning.

Av intervju med rektorn framgår att modersmålsundervisningen i arabiska växlar mellan att ske med lärare fysiskt på plats på skolan och via fjärrundervisning. Eleverna på Bergviksskolan sitter i skolans lokaler och ansluter digitalt när undervisningen sker genom fjärrundervisning. Rektor har vidare uppgett att det inte finns någon handledare på plats i skolans lokaler vid fjärrundervisning, utan enbart läraren som kopplar upp sig på distans närvarar. Vidare uppger rektor att det troligen fungerar ganska dåligt för de yngre eleverna.

Skolinspektionen har den 7 april 2026 mottagit anmälan om att bedriva fjärrundervisning avseende modersmålsundervisning i arabiska vid Bergviksskolan F-3 för läsåret 2025–2026. Till anmälan har bifogats såväl delegationsordning som rektors delegationsbeslut om att använda fjärrundervisning i modersmålet arabiska under läsåret 2025–2026.

Rättslig reglering

I skollagen definieras fjärrundervisning som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen).

Fjärrundervisning får endast användas i grundskolan under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av lagens 21 kapitel och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet (21 kap. 2 § skollagen).

Fjärrundervisning får användas i grundskolan om elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § 3 p. skollagen).

Fjärrundervisning får användas för modersmålsundervisning i grundskolans lägre årskurser (21 kap. 4 § skollagen och 5 a kap 2 § skolförordningen).

Vid fjärrundervisning ska eleverna befinna sig i lokaler som skolenheten disponerar och en för ändamålet lämplig handledare ska finnas närvarande där eleverna befinner sig (21 kap. 12 och 13 §§ skollagen).

En huvudman som avser använda fjärrundervisning ska fatta beslut om det, beslutet får gälla för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

Ett beslut om att använda fjärrundervisning ska dokumenteras och anmälas till Skolinspektionen (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen [2011:185]).

Skolinspektionen har meddelat föreskrifter om anmälan att bedriva fjärrundervisning (SKOLFS 2020:227).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att det på Bergviksskolan åk F-3 regelbundet sker fjärrundervisning inom modersmålet arabiska. Skolinspektionen kan konstatera att huvudmannen har fattat beslut om fjärrundervisning och anmält det till Skolinspektionen i enlighet med gällande bestämmelser.

Skolinspektionen bedömer dock att fjärrundervisningen på skolan inte uppfyller författningarnas krav på att en handledare ska vara närvarande där eleverna befinner sig. Av utredningen framgår att det inte finns någon handledare närvarande i klassrummet tillsammans med eleverna vid de tillfällen då modersmålsundervisning bedrivs som fjärrundervisning, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Söderhamns kommuns verksamhet vid Bergviksskolan åk F-3 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller fjärrundervisning. Det finns därför skäl att förelägga Söderhamns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Modersmålsundervisning

Av inkommen dokumentation framgår att modersmålsundervisning på skolan bedrivs i arabiska och kurdiska, att vårdnadshavare och elever informeras om rätten till modersmålsundervisning och får ansöka om detta samt att modersmålsundervisningen är förlagd utanför ordinarie timplan.

Av intervjuer med lärare och rektor framgår att vårdnadshavare vid läsårsstart får information om rätten till modersmålsundervisning. Lärare uppger vidare att vårdnadshavare vid frågor om modersmålsundervisning har hänvisats till huvudmannens webbplats.

Rektor uppger att alla som har ansökt om modersmålsundervisning har erbjudits detta. Av klasscheman för årskurserna 1-3 framgår att modersmålsundervisning i arabiska och kurdiska finns schemalagt utanför ordinarie timplan.

Lärare för årskurserna 1–3 berättar att flera elever i dessa årskurser får undervisning i modersmål. Även rektor uppger att två elever läser arabiska som modersmål och att flera elever tidigare har läst kurdiska som modersmål, men att eleverna i närtid valt att avsluta sin modersmålsundervisning. Representanter för elevhälsan bekräftar att modersmålsundervisning genomförs på skolan.

Studiehandledning på modersmålet

Av inkommen dokumentation framgår att ingen av skolans elever får studiehandledning på modersmål.

Rektor uppger att skolan utrett behovet av studiehandledning på modersmål och kommit fram till att det för närvarande inte är någon elev som har behov av detta.

Rektor har vidare uppgett att ansökan om studiehandledning på modersmål enligt gällande rutin ska inlämnas inför varje nytt läsår. Ansökan ska lämnas in av lärare till rektor på för ändamålet avsedd blankett, rektorn skickar i sin tur vidare ansökan till huvudmannen.

Rättslig reglering

Modersmålsundervisning

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om det är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket (10 kap. 7 § skollagen).

Modersmålsundervisning får anordnas utanför den garanterade undervisningstiden (5 kap. 8 § skolförordningen).

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har (förordning [2010:37] om läroplan för grundskolan, nedan kallad Lgr22, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter)

Studiehandledning på modersmål

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det (5 kap 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Elever uppger att de kan få olika uppgifter, ibland arbetar i olika stationer och att någon eller några elever ibland får följa med specialläraren ut från klassrummet för att göra andra uppgifter än övriga elever.

Lärare uppger att de arbetar med olika typer av anpassningar, som exempel nämns bland annat skärmar i klassrummet, tekniska hjälpmedel, anpassat material och individuella muntliga genomgångar.

Både lärare och speciallärare beskriver att specialläraren bistår lärarna och är delaktig i arbetet med extra anpassningar. Dels genom att arbeta särskilt med elever, både enskilt och i mindre grupper, dels genom att ge råd till läraren om lämpliga anpassningar i klassrummet. Lärare berättar att extra anpassningar dokumenteras och följs upp var sjätte till var åttonde vecka vilket bekräftas av elevhälsans representanter.

Anmäla och utreda behov av särskilt stöd

Lärare berättar att de antingen gör en muntlig anmälan eller skickar ett mejl till specialläraren om de bedömer att extra anpassningar inte är tillräckligt för någon elev. Representanter för elevhälsans berättar att en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd görs muntligt till specialläraren, att det kan ske i samband med ett samtal gällande elevens svårigheter och extra anpassningar som landar i att eleven behöver utredas för särskilt stöd. Rektor uppger att anmälningar ska göras till elevhälsoteamet och inte muntligen i korridoren.

Lärare uppger att det vid tidpunkten för besöket inte finns någon elev på skolan som är anmäld för utredning av behov om särskilt stöd där utredning inte har startats. Representanter för elevhälsan uppger att det i en årskurs pågår fem utredningar om behov av särskilt stöd. Eleverna har anmälts för behov av särskilt stöd och utredningarna initierades under februari 2026. I en annan årskurs är har en elev anmälts för behov av utredning av särskilt stöd och en sådan utredning ska nu påbörjas.

Av intervju med rektorn framgår att det är rektorn och specialläraren som tillsammans startar utredning gällande behov av särskilt stöd, att specialläraren tillsammans med klasslärare ska genomföra utredningen och att specialläraren ansvarar för att sammanställa utredningen. Lärare, representanter för elevhälsan och rektor uppger samtliga att det är rektor som fattar beslut om huruvida ett åtgärdsprogram ska upprättas eller inte.

Skolinspektionen har tagit del av samtliga fem vid tidpunkten för skolbesöket aktiva åtgärdsprogram. Av dessa framgår att flera elever uppvisat svårigheter under en längre tid innan behov av särskilt stöd har

utretts och åtgärdsprogram utarbetats. Både representanter för elevhälsan och rektor uppger i intervju att det i några fall tagit för lång tid innan utredning gjorts. Exempelvis har en elev fått extra anpassningar sedan årskurs 1 men fått beslut om åtgärdsprogram först efter flera månader i årskurs 3, i utredningen gällande behov av särskilt stöd för eleven har representant för elevhälsan kunnat se att vidare stödåtgärder hade behövt vidtas tidigare.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas kravavseende att lärarna ger elever extra anpassningar inom ramen för ordinarie undervisning.

Av utredningen framgår att lärare, representanter för elevhälsan och rektorn har olika uppfattningar om hur en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd ska göras. Det har dock inte framkommit annat än att de elever som varit i behov av utredning gällande särskilt stöd har utretts, även om det för vissa elever har tagit lång tid innan en utredning har startats. Vidare framgår att åtgärdsprogram upprättats för de elever som visat behov av ett sådant och åtgärdsprogrammen har beslutats av rektorn.

Skolinspektionen bedömer att det av ovan redovisade omständigheter inte framkommit att huvudmannen brutit mot författningarnas krav avseende att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn fortsättningsvis ser till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Sammanfattningsvis ska ärendet avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare
Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Marie Segerlund

Föredragande
Signerat av: Marie Segerlund

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Jasmine Johansson medverkat.